

Přílohy

Nedokončená výzva plukovníka Švece důstojníkům a vojákům 1. československé divize (psaná asi ve dnech 23. 10. a 24. 10.1918)

Všem bratřím důstojníkům a vojákům I. československé střelecké divise!

V řadách našich objevila se nákaza, šířící se zlověstnou rychlostí mezi pluky, bataliony, rotami a jednotlivci. Nákaza tato jeví se v podobě zvláštního charakteru a hrozí vyrvati v nás to, co jsme 4 leta tak úzkostlivě chránili – čest, čest vojáka, českého vojáka, chloubu národa. Staly a stávají se případy, jež navždy zůstanou skvrnou na jméně těch, kteří byli jich příčinou. Světla památka našich národních hrdinů, jména, jichž s takovou hrdostí a pýchou přijala se na prapory našich pluků v počátku jich vzniku, je zneuctěna celou řadou zbabělců, přikrývajících se různorodými plášti mnohdy planých výmluv. Chcete snad, bratři, dojíti tak daleko, aby jména Husa, Jiříka z Poděbrad a Velikého Prokopa byla navždy zašlapána Vaším nerozumným jednáním (v prach, špínu a bláto)?

Chcete, aby padlí Vaši soudruzi, jichž krev volá o pomstu, obrátili se ve svých rovech s hnusem nad Vaším jednáním? Chcete, aby naši drazí doma, provázející každý náš krok, místo modlitby posílali za námi prokletí? Vzpamatujte se, čeští vojáci, odvráťte od sebe nečisté myšlenky, jež našeptává v unavené vaše hlavy zlý démon nedůvěry v sebe a své síly. Neomlouvejte své jednání tím, že už přiznáním naší svobody jsme u cíle našeho poslání, že svoboda nám přiznaná dává nám právo složit ruce v klín a klidně trávit její plody. Svobody zaslouží a bude svoboden ne ten, kdo jí dobyl, nýbrž kdo dovede si ji uhájiti. ~~A vy? A my? Nám zbývá ještě jedno: Vytrvati v boji za svoji čest! Zapřisahám Vás, bratři, slavným jménem našich předků husitů, nedopusťte desorganisaci, zapřisahám~~

Boříte to, co s ohromnými překážkami stavělo se celá čtyři leta, ničíte organisaci, jež byla nejsilnější oporou našim borcům za naše práva v našich českých zemích a vypovídáte poslušnost všem zákonům pořádku a kázně, ničíte charakter českého vojáka.

**Millionovým nákladem pořízený první československý
velkofilm**

PLUKOVNÍK ŠVEC

vítězná anabase Čechoslováků Ruskem a Sibiří

drama o 12 dílech,

**byl právě dohotoven a bude slavnostně předveden
ve čtvrtek 13. února 1930 o 20.15 hod. več.**

V BIO FÉNIX

Praha, Václavské náměstí

a zůstane na repertoaru tohoto podniku i nadále

Autor: RUDOLF MEDEK

Scenario: J. Neuberger, V. Wasserman a S. Innemann

Režie: SVATOPLUK INNEMANN

Umělecký poradce: akademický malíř Jindra Vlček

Asistent režie: Fr. Jerhot

Foto: B. Kolátor

Interieury: H. Legersteger

Laboratoře: Bratři Deglové, Praha

V titulní úloze: BEDŘICH KAREN

V dalších rolích:

Pan Kodl	Josef Rovenský	Vojín Jurajčík	J. Hykman
Martyška	Fr. Roland	Vojín Lšbrman	J. Šnobl
Major Kaluža	Ota Zahradka	Vojín Hoffrek	J. Linhart
Poručík Trojan	Fred Bulín	Generál	M. Lisunov
Nataša	Zdena Kavková	Pobočník	J. Lhoták
Její matka	Káča Inglerová	Kazaňský starosta	K. Fiala
Vojín Perný	L. H. Struna	Major Blagotič	J. Marvan
Marie Ivanovna	Irena Ardenová	Kurajev }sovětští	P. Pražský
Vojín Janda	M. Hajský	Liebersohn }komisaři	F. Kühne
Maki	Mimi Erbenová	Minikin	R. Ford

Světový monopol: OCEAN-FILM, prodejna a půjčovna filmů,

spol. s r. o., Praha II., Spálená 26

Telefon - 29698

Telegramy: Oceanfilm Praha

Prítomnost

ROČNÍK VI.

V PRAZE 14. ÚNORA 1929.

ČÍSLO 6.

Sibiřské drama a české poměry.

I.

Pro umělecké dílo je lépe, upadne-li mezi loupežníky, než upadne-li mezi politiky. O Medkovo drama »Plukovník Švec« vede se skoro tak zuřivý politický boj, jako se vedl o agrární cla. Jak už při takových příležitostech bývá, piščí lidé se docela mechanicky rozestupují na dva tábory: kdo je nalevo, křičí mechanicky hanba, a kdo je napravo, křičí mechanicky sláva. Vytvořili u nás nedávno Uměleckou radu, jejímž úkolem má být chránit umění před zásahy politiky. Tato korporace zatím neukázala větší činnost, než jakou vyvíjí ne zcela ještě studená mrtvola. Má-li nouzi o práci, tady by byla příležitost: ať se podívá na ty polemiky o »Plukovníka Švece«, vezme koště a přejede jím po křičících ústech pravice a levice. Nemám váhy, abych vážil, je-li v té věci větší pravá nebo levá vina. Oba tábory dovedly podat vzácné ukázky pošetilosti. Rozkřičeli se »Večer«, že »Medek spolkl Karla Čapka i s chlupy«, tedy za tím ovšem není žádný kritický úsudek, který ostatně od zneužitých geniů ve »Večeru« nikdo neočekává, nýbrž jen oči, politickou vášní vyvalené. Vytýká-li se na druhé straně Medkovi, že události, které se staly ve dvou dnech, spojil ve svém dramatu v den jediný, tedy je to tak povážlivě a smutně pitomé, že jest třeba se obávat, aby bohyň jednoty místa, času a děje, tato pravá bohyň dramatu, neodhodlala se pro tento incident přerušit styky s touto republikou.

Fakt je, že už dávno žádná divadelní hra nepřinesla svému autorovi takové úspěchy. Kritik se musí ptát, zda právem či neprávem se tak děje. Formulujme hned na počátku podstatu tohoto případu: úspěch »Plukovníka Švece« spočívá na thematicu, ne na uměleckém zpracování; kdyby jednou Medek se odhodlal postavit na prkna civilnější, méně bohatýrský problém, bylo by to asi velké ztroskotání; v »Plukovníku Švece« rozřešil se šťastnou primitivností problém literárního Kolumbova vejce; kdežto kolem něho se spisovatelé beznadějně zadumávají a přemýšlejí, jak by snesli na zem kus modrého s nebe, on prostě napsal divadelně účinnou lidovou hru o národním bohatýru. Vznikl z toho úspěch, jaký mívají u publika lidé rázni a primitivní. Je ovšem pravda, že hlubší umělecký temperament by se nenasytil tímto úspěchem. Kdosi řekl, že »Plukovník Švec« patří do řady těch lidových her, oslavujících národní hrdiny, do které patří Šamberkovy hry o Tylovi nebo o Karlu Havlíčku Borovském. Je to pravda.

Ti, kteří se diví Medkovu úspěchu a polemizují proti němu, zapomínají, že, jak se říká, jsme národem Žižkovým, a že národ, nazýváje se takto, neviděl při tom v Žižkovi problematika, nýbrž statečného vojáka. Zapomínají na naši národní zálibu v Černošcích a jiných junácích. Uplynulo sice již mnoho vody od dob, kdy Holeček v zastoupení českého národa oficiálně pěl hymny na Černošce, a mnozí myslili, že tato jiskra již uhasla. Úspěch »Plukovníka Švece« ukazuje, že byla živa pod popelem. S tímto národním ctěním hrdin je

marno polemizovat. Potká-li se lidová hra takového thematicu s tímto národním instinktem, vždycky vyletují jiskry nadšení, a snad ještě v příštím století budou litat. V povaze každého národa je zakořeněna touha po slávě. Tři sta let měl český národ málo slávy, musil se utěšovat obrazy minulosti, Husity a padělanými rukopisy, a byl po té stránce celý vyhladovělý. Boje legii v Rusku byly zase po staletích kus slávy, které si svět všiml. Nad »Plukovníkem Švecem« se národ raduje z tohoto kusu své slávy, a je marno se tomu divit a skoro marno to kritizovat. Je to živelný národní děj, který se odehrává nad hlavou pouhých uměleckých problémů. Postavil-li tu Medek na jevišti československého důstojníka v plné zbroji, před kterým sovětský komisař bledne, chvěje se a koktá, děsí se, ba dokonce se »zhroutí na křeslo a zakryje hlavu v rukou«, tu sedí v hledišti národ a raduje se ze své slávy a síly. Kdo může za to, že lid miluje čin a odvahu? Ze mu imponují rázni vojenští Čechoslováci? Nezapomínejme na tu stránku naší národní bytosti, která, sejde-li se několik stejně smýšlejících, náramně ráda zpívá: bývali, Cechové, statní junáci. Této stránce národní bytosti tedy lahodí obrazy české slávy a statečnosti, které před nimi postavil Medek na divadelní prkna. »Plukovník Švec« je pokračování v husitských dramatech a románech, a táž část národa, která považuje Jiráskova za nejlepšího romanopisce, je nakloněna pokládat Medka za nejlepšího dramatika. Jako v husitských dramatech se tu volá: »Nikdo neopustí naše vozové hradby« Mužné (a jistě trochu pivně) se tu kleje: »Sto Pierunův!« Legionáři si tu vypravují o bitvách, v kterých byli, jako staří čeští zbrojnoši z knížky »Za slávy otcův«. Každému musí »Plukovník Švec« připomenout historické knihy, které četl v mládí: není-li v jeho duši tato struna ještě zcela přetržena, bude tleskat Medkovi a Švecovi s ostatními. Jsou tu sice místo palcůů a mečů strojní pušky, ale jinak je to totéž.

Pro bližší charakteristiku sluší připomenouti, že Medek napsal své drama v tom stylu, k jakému mají ve všech zemích sklon řízní důstojníci. Jeho Švec je především důstojník duší i tělem. Když ho vojáci zvolí vůdcem, tu Švec, je dalek toho, radovati se; cítí, že to neodpovídá zásadám disciplíny; proto vojáky »utiší vejitelským gestem«, a volá:

«Co to má znamenat? Tomuhle se říká pořádek? Tohle je československé vojsko? Vy si chcete volit svoje náčelníky? To bývalo za Kerenského — dnes to už ani rudí gardisté nedělají. Dnes mne — koho budete volit zítra?»

Tu — jako jinde — mluví ze Švece hlavně znepokojený důstojník, a autor vyřizuje si tu část polemiky o události sibiřské, jichž sám »magna pars fuit«. Medkovo stanovisko je ovšem zcela protichůdné tomu, které čteme v Kratochvilově »Cestě revoluce«. U Kratochvíla především stanovisko mužstva — u Medka důstojnický názor.

Nemůžete nakázat lidu, aby nu v moderní době neimponovala slova: »Nikdo neopustí bratří, kteří jsou vzadu« a jiná podobná slova. Medkovo drama je vo-

81

Ze dne

Dobrákovo tempo při návštěvě
prezidenta „Miláho chleba“
v Praze

Zpráva, že Ivan Matoušek přijede do Prahy, byla již nedávno připsána všem patřící tehdejší veřejnosti slovenského města. Matoušek z nich však přemýšlel, jakou oběť přinesl Matoušek obdivováním bohatého programu, který mu byl připraven.

O průběhu návštěvy a vzhledem k tomu, jak bylo již dříve přáno v celém deníku, chci-li však jen několika řádky se zvěsti chvat těch několika hodin, které Matoušek v Praze strávil, pro něco nebolo a někdy tímto začíná nebolo oděná.

13.44: Mnoho očekávaní přivítání. Vlak má 20 minutovou zpoždění. 16.00—16.40: Čestná stráž a přijímací slavnost, kde se setkává W. T. Bimovec a Bledy Savela s „ho velký“. 16.20—16.30: Přivítání v hotelu Smetaně. 16.35—16.45: V ústí 136 ve dvoře hotelu Smetaně. 16.50: Odjezd na Slovensko k letištišti v Bratislavě. 17.00: Podpisování na tržnici. 17.15: Seznamení s Vlastou Baranov. 17.20: Vyšlap na kůlnu, která se vykládá. 17.30: Odjezd ze Sparty. 17.50—17.40: Kolem Hradčan a Národního divadla. 18.00—18.45: Interieru se zavazadly. 18.45: Odjezd z Prahy. 18.50: Odjezd z Prahy. 18.55—19.00: Podpis v přítomnosti kněze. 19.00—19.20: Přivítání v hotelu Smetaně. 19.25: Přivítání v hotelu Smetaně. 19.30—20.05: V ústí 136. 20.10: Odjezd do Bratislavě. 21.00: Přivítání v Bratislavě. 21.05—21.15: Podpisování v Bratislavě. 21.20—21.30: Vyšlap na kůlnu. 21.35—21.45: Podpisování v Bratislavě. 21.50—22.00: Vyšlap na kůlnu. 22.05—22.15: Podpisování v Bratislavě. 22.20—22.30: Vyšlap na kůlnu. 22.35—22.45: Podpisování v Bratislavě. 22.50—23.00: Vyšlap na kůlnu. 23.05—23.15: Podpisování v Bratislavě. 23.20—23.30: Vyšlap na kůlnu. 23.35—23.45: Podpisování v Bratislavě. 23.50—24.00: Vyšlap na kůlnu. 24.05—24.15: Podpisování v Bratislavě. 24.20—24.30: Vyšlap na kůlnu. 24.35—24.45: Podpisování v Bratislavě. 24.50—25.00: Vyšlap na kůlnu. 25.05—25.15: Podpisování v Bratislavě. 25.20—25.30: Vyšlap na kůlnu. 25.35—25.45: Podpisování v Bratislavě. 25.50—26.00: Vyšlap na kůlnu. 26.05—26.15: Podpisování v Bratislavě. 26.20—26.30: Vyšlap na kůlnu. 26.35—26.45: Podpisování v Bratislavě. 26.50—27.00: Vyšlap na kůlnu. 27.05—27.15: Podpisování v Bratislavě. 27.20—27.30: Vyšlap na kůlnu. 27.35—27.45: Podpisování v Bratislavě. 27.50—28.00: Vyšlap na kůlnu. 28.05—28.15: Podpisování v Bratislavě. 28.20—28.30: Vyšlap na kůlnu. 28.35—28.45: Podpisování v Bratislavě. 28.50—29.00: Vyšlap na kůlnu. 29.05—29.15: Podpisování v Bratislavě. 29.20—29.30: Vyšlap na kůlnu. 29.35—29.45: Podpisování v Bratislavě. 29.50—30.00: Vyšlap na kůlnu.

Maďarsko zakazuje „arcivévody“

„Dumajský valčík“, film, který byl u nás nedávno předváděn, byl zakázán maďarskou censurou, poněvadž v něm vystupují arcivévodové, což se podle republikánské mentality Maďarů při jejich přesvědčení. Odvůdněni jistě pozoruhodné.

Filmová magnáti Ameriky v Evropě

Téměř všichni presidenti amerických největších výroben děl v Evropě nebo v nejbližší době

ji navštíví. Přijede Adolphe Zukor, president Paramountu, Jessie L. Lasky, druhý president Paramountu, přijel minulý týden do Paříže, kde dle již president Artur Loew, Joe Brandt, president Columbia Pict. je očekáván v Berlíně. Evropské cesty vedoucích osobností výrobních koncernů amerických nejsou bez významu pro evropský film. Trh a lze očekávat hospodářské změny v evropském filmovém světě.

Požáry kin.

Děk přírůmým bezpečnostním předpisům, prováděných čs. ki-

nematografi a největší požáry, jsou, bohužel, u nás požáry v kinech, resp. kin, téměř neznámými zjevy a jsou-li, jsou to jen technické nehody bez neštěstí na lidských životech. Zahraněční kronika požárů v kinech je však bohatá neštěstími. Tak při nedávném požáru v Licata na Sicilii uhorelo 20 osob. V Nalimovu na Urale přišlo o život při požáru 20 osob. Ve Voburnu ve Spojených státech vypukl při dětském představení oheň a jen díky duchapřítomnosti jednoho chlapce bylo zabráněno panice asi 300 přítomných dětí.

Zvukový film

Zvukový film je kouskovou hudbou!

S tímto heslem nachází boj hudebníků se zvukovým filmem na celém světě. U nás před časem jevila se snaha zainteresovati veřejnost o osudu domácích hudebníků, kteří zavázáním zvukového filmu do kin pozbyvali zaměstnání.

Jádrum věci není však zvukový film, jedná se tu spíše o mechanizaci hudby, která odnímá hudebníkům nejen u nás, nýbrž i na celém světě, zaměstnání a chleba. Je to smutné, než se tu však nic nemění.

Týmž právem láhli do pole drozkáři a povozníci proti autům, kolničná pošta proti železnicím. Mechanizace však zvíťazila. Někdy film učinil ve svém technickém a uměleckém vývoji závěsnou na svém trvání ohromný počet pracovníků. Dosáhl v širokých masách všech národů takové popularity, jaké při divadle nikdy nebylo a nebude lze ani zdaleka dosáhnouti. Přírodním následkem toho byl odchyl publiky z divadla ve prospěch kina, dostatečný to důvod filmovým výrobcům a režisérům pro zvyšování uměleckého nívou filmu. A společný vzestupný krok s filmem měl i kinorchestra a hudební doprovod, hudební ilustrace německého filmu jako ozvučující faktor německého děje. Modernizace kin a vzestup německého filmu daly během doby možnost vytvořit ve velkých kinech umělecky vynikající orchestry; také však utřední a menší kina mohla se chlubiti hudebním ensemblem pozoruhodných výkonů.

Zvukový film však se svojí kouskovou hudbou, jak s oblibou hudebníci tuto filmovou práci a výzvu. Tím je jasné a krátce řečeno, že hudebníkům jedná se především o existenci a proto nelze dobře vysvětliti jejich stanovisku ke zvukovému filmu po stránce technické. Každý nový vynález musí prodláti své dětské nemoci. Někdy film potřeboval desetiletí, než dospěl výše poslední doby. Nezbývá než očekávati vývoj zvukového filmu, na jehož poli každý den přibývá nové a nové překvapení. Jiti proti momentu proudu je pošetilé a kdo tak přece činí, musí podlehnouti. Dnes nutno přizpůsobiti se daným okolnostem a poměrům.

Zvukový film přestal být internacionálním.

Americký režisér Herbert Brenson vrátil se nedávno po čtyřnedělní evropské cestě, kde studoval problémy zvukového filmu ze stanoviska Hollywoodu, do Ameriky, nemeškal vysvětliti výsledek svého pozorování, jež je velmi zajímavý. V americkém filmovém světě nutno okamžitě vrátiti se k němému filmu, poněvadž filmový trh v anglicky nemluvicích zemích je pro Američany i Angličany ztracen, neboť dialekový film je v oměch zemích neprodejný. Amerika strčila v Evropě zvukovým filmem svůj velký význam pro zásobování Evropy filmem. Dnes stal se film národním, kdežto dříve byl internacionálním. Formulu prestiže a prodejní možnosti amerického filmu po celém světě. A to je velmi citelnou ztrátou pro Ameriku, kterou měl předvídati spíše obchodníci než politikové.

Ukrajinská filmová produkce

Význam, jakého docílil ve světové produkci film ruský, jest ve značné části též zásluhou filmu ukrajinského, který v poslední době získal široké pole působnosti a soustřeďuje se v celostátní vsoukrajinské filmové organizaci v Kyjevě

»VUFKU«

nejbohatší filmové organizaci SSSR.

Rozsáhlé ateliery v Jaltě, Oděse, Charkově a zejména v Kyjevě, monopolní vlastnictví všech ukrajinských kin a filmového trhu dává možnost dalekosáhlých investic a plánovitě filmové produkce Ukrajiny, jež zvláště v posledních dvou letech vzbudila svou rozsáhlostí a vysokou uměleckou hodnotou všeobecnou pozornost zahraničních kulturních pracovníků (spisovatelé: Henry Barbusse, Parnit Istrati a j.) i celého ostatního filmového světa.

UKRAJINSKÉ FILMY MAJÍ BOUŘLIVÉ ÚSPĚCHY v Berlíně — v Paříži — v New-Yorku — v Londýně

»INTERNATIONALE FILMSCHAU« píše:

Film ukrajinské filmové industrie stojí technicky a umělecky na značně vyší úrovni, než se nyní od filmů záda. — Tvůrčí ukrajinského filmu jsou velké dobré vohed. Díky dobré vohed námětu a velké herecké materiálu, dávají svým filmům nové rozhodující impulsy a odlišovost, které je přímou do filmů vřelena.

Francouzský filmový kritik Mousina k pravě ukrajinském filmu

»Z VĚNY HORÁ«:

Ze všech možných dosud viděných filmů učinil mi více největší dojem film režiséra Dova a k. »Z VĚNY HORÁ«. Je to film, který činí dojem dokonalého mechanismu, z něhož netre vymoucí ani jedné scény a nelze nicého dodat, aby nebyla porušená kouskace. — Dobře jasně a úspěšně ukrajinské produkce »VUFKU« ve Francii jsou tímto filmem úplně zapomeny.

U nás byl ukrajinský film dosud málo znám, avšak v nastávající sezóně 1930-31 uvede naše firma řadu pozoruhodných němých i zvukových filmů, jejichž úspěch zaručuje skvělá zahraniční kritika.

ZÍSKALI JSME PRO ČSR. GENERÁLNÍ REPRESENTACI VEŠKERÝCH UKRAJINSKÝCH FILMOVÝCH TVŮRAN KONCERNU »VUFKU« S VÝHRADNÍM MONOPOLNÍM PRÁVEM VÝBĚRU A EXPLOITACE VŠECH FILMŮ ZVUKOVÝCH I NĚMÝCH Z CELÉ ROZSÁHLÉ UKRAJINSKÉ PRODUKCE

Seznam našich nových filmů produkce 1930-31 dovolíme si oznámiti co nejdříve a děkujeme předem za laskavou pozornost, kterou našim filmům věnujete. — Věříme v úspěch našich nových filmů, které Vám můžeme doporučiti s naprostou jistotou jako

FILMY, KTERÉ USPOKOJÍ VÁS I VAŠE NÁVŠTĚVNÍKY

MERKURFILM

Společnost pro obchod a půjčování filmů

Generální reprezentace veškerých ukrajinských filmových tvůrčan

PRAHA VII., BELCREDIHO 26.

Telefon 837-29.

V červnu předejdíme do centra Prahy — bližší oznámíme dodatečně.

Film „Plukovník Švec“ prodán do ciziny.

Ředitel Oceanfilmu, Linhart, děl v nedávných dnech v Paříži, kde předvedl několika významným osobnostem film „Plukovník Švec“, který se vzhledem k libi: ná populární vyslanec v Paříži, dr. Ousaly, jenž byl předváděni přítomen, vyslovil se o filmu velmi pochvalně a označil jej jako film národní a vlastenecký. „Plukovník Švec“ byl již v Paříži prochoben cenzurou a pro Francii a Belgii získala jej jediná z významných francouzských firem. Kromě toho byl tento film zároveň prodán do Švýcarska, Španělska, Portugalska, Jižní Ameriky a Itálie.

„Österreich. Film-Zeitung“ pořádá studijní cestu do Paříže a Londýna.

Vídeňský odbor „Österr. Film-Zeitung“ pořádá ve dnech 22. května až 3. června studijní cestu do Stuttgartu, Paříže, Londýna a Bruselu k prohlídce tamnějších ateliérů, zvukových kin, kinotechnických tvůrčan a j. Zájezd bude zakončen v Bruselu, kde účastníci budou přítomni zasedání mezinárodního kinokongresu. Náklad cesty pro československé účastníky činí 4200 Kč, v čemž jsou zahrnuty jízdné, noclehy, strava, zproštění, prohlídky atd. Bližší informace podá redakce „F. K.“. Termín přihlášek do 10. května.

Maximální herecké gáže v Rusku.

Pracovní komisarát vypracoval v dohodě s uměleckými organizacemi seznam gází prominentních herců, kteří jsou podle něho rozděleni ve čtyři kategorie. První kategorie může dosáhnouti nejvyšší gáže 130 rublů denně (operní a operetní pěvci), 110 rublů (herci a baletní umělci); druhá kategorie je placena 90—110 rubly. Denní gáže jsou zvýšeny desetiřublovými dietami a při pracích venku jsou zvýšeny ještě o 30—50%.

jenské nejen námětem, ale i duchem. Celou svou duší stojí autor na straně služebních předpisů proti pouhé dobrovolnickosti. Nic, pokud jsem mohl pozorovat, nedovede tak sklíčit a pohoršit autora, jako když místo vojska objevuje se lid:

Kaluža: ... nastoupit jste měli ... jako vojáci. Co je tohle?

Osmý voják: Lid ...

Kaluža: Lid! Lid! Já chci vidět rotu, batalion.

Nikdo nemůže předpisovat autorovi, aby cítil tím nebo oním způsobem. Byli básníci, kteří své vojenské naladění dovedli projevit stejně básnický jako jimi své pacifistické. Nebudu se ani michtat do sporu: vojsko či lid? Dovedu pochopit, že v historii ruských legií byly chvíle, kdy velikost úkolu nebo úzkosti převyšovala problém demokracie ve vojsku. Nemohu bránit ani Medkovi, aby cítil věc tím způsobem, jak ji podává; byly nepochybně v sibiřských legiích světa a stíny rozděleny mezi stranu důstojnickou a delegátskou, byly jisté chvíle, kdy důstojníci měli pravdu proti mase, která hrozila státi se bezvarou.

Úlohu kritikovou jest posuzovati ono kvantum umění, které autor vložil do svého pojetí.

F. Peroutka.

P O Z N Á M K Y

Uznáváme mezinárodní soudnictví?

Otázka mohla by se zdát zbytečnou. Uznali jsme je v mírových smlouvách a jsme jisté těmi posledními, kdo by se chtěli stavět v cestu moderním snahám o vytvoření mezinárodního právního řádu. Dobrá, ale nejde o zásady, jde o konkrétní případy. Nikdy, aspoň pokud potrvají jednotlivé, svrchované, národní státy, nebude možno předkládat cizím soudcům věci domácí jurisdikce. A kdo rozhodne otázku, zda ta či ona věc spadá do sféry domácí a vymyká se tudíž pravomoci mezinárodních soudních dvorů či ne? Jest tato předběžná otázka vůbec otázkou právní či politickou? Není pochyby, že, dokud existují mocenské útvary svrchovaných států, je konečně každá otázka — t. j. vše, co může být sporné — otázkou moci. Výklad všech smluv, pokud v nich není výslovně jiné ustanovení, přísluší, vysokým smluvním stranám samým. I ty státy, které podepsaly fakultativní klausuli o obligátním rozhodčím soudnictví, omezují jeho pravomoc na případy ryze právní povahy a nespadaající do jurisdikce domácích soudů. A zase jsme u té otázky, kdo rozhodne, jaké povahy je případ a zda spadá do kompetence domácí či cizí? Není zde libovůle svrchovaných států, resp. jejich dočasných vlád, položena žádná mez? Patrně jen tradice, vývoj bude tu moci vytvořit jisté precedenty a jistá pravidla.

A nyní si vezmeme náš konkrétní případ. Smíšený soud ustanovený podle mírové smlouvy trianonské k rozhodování sporů vzniklých z čl. 250 prohlásil se kompetentním k tomu, aby se žalobami o tento článek optenými zabýval, ať již odvolávání se žalobců naň děje se právem či neprávem. Jedině soud jest právě povolán, aby se o tom vyjádřil. My jsme však jiného názoru. Rozhodujeme si otázku příslušnosti sami, a poněvadž tak činíme ve smyslu negativním, nejsme ochotni připustit vůbec projednávání žalob. Smíšený soud v Haagu rozhodl hlasem neutrálního předsedy zatím pouze tolik, že bude se maďarskými žalobami zabývat, t. j. že rozhodne postupně otázky, zda naše pozemková reforma

spadá pod ustanovení čl. 250 smlouvy trianonské, po případě pokud tam spadá a v případě kladném, zda a pokud zájmy maďarských příslušníků byly poškozeny. My máme v moci celý postup tohoto jednání zmařit tím jednoduchým způsobem, jehož použili již Rumuni a Jihošlovani: odvoláním svého člena, čímž soud stane se neschopným k usnášení. Zatím jsme nezmařili jeho usnesení o kompetenci, nýbrž podali jen minoritní votum svého soudce a podle oficiálního komentáře — nejsme dosud rozhodnutí, co učiníme dále. Právě-li úřední komentář, že rozhodnutí smíšeného soudu nebude mít žádného vlivu na další provádění pozemkové reformy, praví to jen z toho důvodu, že rozhodnutí formální předběžné otázky nemůže mít žádného meritorního významu. Výklad německého tisku a jeho poznámky jsou tedy tendenční a falešné. Odvoláme-li však svého soudce a jednání v Haagu překážíme? Nebude to sabotáž ideje mezinárodní spravedlnosti?

Zde třeba uvážit, jaký význam přísluší usnesením rady Společnosti národů z let 1927 a 1928. Dobré zdání jejich právníků, která sporným stranám v září 1927 doporučila, neodporuje jednání smíšených soudů o sporech vzniklých z výkladu čl. 250 m. sml. trianonské, nýbrž pouze podává, jistě vysoce autoritativní, výklad tohoto článu. To se ukázalo — na laický podiv veřejnosti — následujícího roku, kdy táž Rada doporučila Rumunům před smíšený soud jít, jen lépe vybavený třemi neutrálními soudci. Zbývá totiž rozhodnouti případ od případu konkrétní otázky, zda určitý maďarský příslušník nebyl pod titulem obecného domácího zákona poškozen tak, jako by byl vydáním zvláštního trestního opatření, spadajícího pod pojem likvidace ve smyslu čl. 250 smlouvy. Kdo to má rozhodovat? Chceme-li se stavět na stanovisko strohé svrchovanosti: že nikdo nemá práva vrtat se v našem zákonodárství a v činech naší správy — činíme se soudci ve vlastní věci. To by nesvědčilo o pochopení moderních ideí mezinárodní spravedlnosti, ani o čistém svědomí.

R. P.

Uniforma generace.

Na české technice je několik temných koutů. Nevíš, co v nich je, jaké je to, ani co by to mohlo dělat, ale najednou to odněkud vyleze na boží světlo — a tu je, třebas — numerus clausus. Taková podivná, nepohodlná věc. A ovšem, je třeba proti němu něco podniknout. Tož jsou tu studentské spolky a svazy, přiležitostně projevy na valných hromadách, ale konec konců po všech mnohomluvných a nic neřikajících vysvětleních numerus clausus zůstal, a doufá se, že se vžije. Což ovšem není zásluha profesorského sboru vysoké školy, který si snad opravdu myslil, že bez numeru clausu otázku přebytku posluchačů nerozřeší. Je to vina studentů, vina opatrných a nehybných, neinteresaných lidí, kterým, i když podle nových nauk pochybných idealistů jsou plni nové, demokratické krve, nevžil se dosud ani tak jednoduchý předpoklad svobody a demokratičnosti, jako je svoboda studia. A ani jiné věci. Kdesi na technice vznikla myšlenka, že by posluchači techniky měli mít vlastní uniformu. Že by to pozvedlo vědomí vzájemnosti mezi akademiky, posílilo kolegiální, které povážlivě ubývá. Že by to ušetřilo vydání za společenské úbory, neboť uniforma jest uznávaným oblekem do společnosti. Potíchu se pak podotýká, že by uniforma odlišila vysokoškolského studenta od všech jiných mladých lidí, o kterých si člověk nemůže nic myslit, ani uhodnout. Že by studenta pozvedla před očima veřejnosti jako inteligenta »na první pohled«, že by — a to zas se říká nahlas — přispěla k upevnění vědomí o stavovské cti. Nuže, pro existenci uniformy mluví řada tak zvaných argumentů. Ale stále ještě se neví, kde vzala myšlenka na tech-